

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Cynllun Cyflenwi Cynhwysiant Ariannol

Rhagfyr 2016

Cynllun Cyflenwi Cynhwysiant Ariannol

Mae Strategaeth Cynhwysiant Ariannol Llywodraeth Cymru, a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2016, yn amlinellu sut rydym yn ceisio ymuno â sefydliadau partner – yng Nghymru ac ar lefel y DU – i weithio tuag at gymdeithas fwy cynhwysol yn ariannol yng Nghymru.

Ein gweledigaeth ar gyfer Cynhwysiant Ariannol yng Nghymru yw bod pawb sy'n byw yng Nghymru yn gallu cael mynediad at wasanaethau ariannol priodol a fforddiadwy, yn gallu cael cymorth gan wasanaethau gwybodaeth a chyingor sy'n destun prosesau sicrhau ansawdd ac yn meddu ar y gallu ariannol a'r cymhelliant i elwa ar y gwasanaethau ariannol sydd ar gael iddynt. Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo'n llawn i hyn.

Mae'r Cynllun Cyflenwi hwn, a fydd yn cwmpasu'r cyfnod hyd at 2021, yn canolbwyntio ar y camau ymarferol sydd angen eu cymryd i gyflawni'r weledigaeth hon. Mae'n amlinellu camau gweithredu yn erbyn tair thema'r Strategaeth:

- Mynediad at gredyd a gwasanaethau ariannol fforddiadwy;
- Mynediad at wybodaeth ariannol, gan gynnwys cyngor ar ddyled;
- Dealltwriaeth a gallu ariannol.

Nid ar gyfer Llywodraeth Cymru yn unig y mae'r camau gweithredu hyn. Er mwyn gallu cyflawni'r weledigaeth, rydym wedi nodi'n glir y bydd angen gweithio'n agos gyda sefydliadau partner o'r sector cyhoeddus, y sector preifat a'r trydydd sector sydd mewn sefyllfa dda i hyrwyddo cynhwysiant ariannol a gallu ariannol. Mae camau sydd wedi'u haseinio i'n partneriaid yn y Cynllun hwn yn adlewyrchu'r dull strategol hwn. Mae rhai camau'n ymwneud â materion y tu hwnt i reolaeth Llywodraeth Cymru a'n partneriaid yng Nghymru, ond byddwn yn ceisio manteisio ar gyfleoedd i ymgysylltu a dylanwadu ar lefel y DU er mwyn sicrhau canlyniadau cadarnhaol i Gymru.

Yn ogystal â'r ffaith bod llawer o strategaethau a rhaglenni Llywodraeth Cymru eisoes yn cyfrannu at gynhwysiant ariannol, gan gynnwys ein gwaith ar gynhwysiant digidol, trechu tlodi a diwygio addysg, mae gan lawer o sefydliadau partner eu strategaethau a'u rhaglenni eu hunain hefyd i hyrwyddo cynhwysiant ariannol. Bydd hi'n bwysig i'r Cynllun Cyflenwi hwn gyd-fynd cymaint â phosibl â'r camau gweithredu yn y strategaethau cysylltiedig hyn – gan gynnwys Strategaeth Galluogrwydd Ariannol Cymru, Strategaeth Undebau Credyd Cymru a'r Cynllun Gweithredu Gwybodaeth a Chyingor – i adlewyrchu'r dull strategol rydym yn ei ddefnyddio.

Mae Grŵp Llywio Cynhwysiant Ariannol wedi'i sefydlu i gynghori ar ddatblygiad y Cynllun Cyflenwi hwn ac i adolygu cynnydd mewn perthynas â'r camau gweithredu. Mae aelodau'r Grŵp yn perthyn i sefydliadau a fydd yn cyfrannu at gyflawni amryw o'r camau gweithredu hyn, ynghyd â phartneriaid eraill a fydd yn gallu helpu i ddatblygu polisi a chyllid.

Y sefyllfa bresennol

Mae'r Rhaglen Lywodraethu newydd: *Symud Cymru Ymlaen 2016 – 2021*, a gyhoeddwyd ar 20 Medi 2016, yn amlinellu rhaglen newydd Llywodraeth Cymru i sbarduno gwelliant yng Nghymru dros y pum mlynedd nesaf.

Dros yr wyth mis ers cyhoeddi'r Strategaeth Cynhwysiant Ariannol, mae llawer o bethau wedi newid a allai gael effaith ar rai o'r ymrwymadau yn y Strategaeth, gan ddylanwadu ar y camau y gallwn ni eu cymryd yn ymarferol. Rydym wedi gwneud newidiadau bach i rai ymrwymadau i adlewyrchu'r newidiadau hyn.

Yn ogystal, bydd y Cynllun Cyflenwi'n parhau i grisialu'r cyfraniad pwysig mae cynhwysiant ariannol yn ei wneud at gefnogi blaenoriaethau eraill Llywodraeth Cymru, megis Strategaeth Tlodi Plant 2015, y Strategaeth ar gyfer Pobl Hŷn yng Nghymru 2016-2023 (wedi'i hadnewyddu), Cynllun Cyflogadwyedd Cymru a Chynllun Cydraddoldeb Strategol 2016-2020: Gweithio Tuag at Gymru Decach. Yn benodol, y Cynllun Cyflenwi yw'r mecanwaith allweddol ar gyfer cyflawni pumed amcan strategol ein Strategaeth Tlodi Plant sy'n ceisio helpu aelwydydd "yma a nawr" i gynyddu eu hincwm a mynd i'r afael â'r 'premiwm tlodi'.

Yn ogystal, byddwn yn gweithio i sicrhau bod y sector cynhwysiant ariannol, os yn briodol, yn cefnogi blaenoriaethau'r Tasglu Gweinidogol ar gyfer cymoedd y De wrth iddo geisio gwella ffyniant, trechu tlodi ac adfywio Cymoedd y De.

Mae'r Cynllun yn glir ynglŷn â'r effaith gadarnhaol mae gweithgareddau cynhwysiant ariannol yn gallu ei chael ar bobl o bob oedran sy'n byw yng Nghymru. Trwy ddilyn egwyddorion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, bydd darpariaeth gydweithredol y camau a amlinellir yn y Cynllun hwn yn cyfrannu'n sylweddol at nodau trawsbynciol y Ddeddf. Mae gan Gynhwysiant Ariannol gyfraniad allweddol i'w wneud at wella llesiant pobl sy'n byw yng Nghymru, er enghraifft, trwy sicrhau mynediad at wasanaethau gwybodaeth a chyingor annibynnol y gellir ymddiried ynddynt. Mae'r rhain yn ganolog i sicrhau bod pawb yng Nghymru'n cael cyfle teg mewn bywyd trwy eu helpu i ddeall ac ymarfer eu hawliau a gwneud dewisiadau gwybodus.

Monitro a Gwerthuso

Bydd y Grŵp Llywio Cynhwysiant Ariannol yn goruchwyllo'r cynnydd o ran cyflawni'r camau a amlinellir yn y Cynllun. Bydd cofnodion cyfarfodydd y Grŵp Llywio yn cael eu cyhoeddi i sicrhau tryloywder ac atebolrwydd llawn.

Mae yna amryw o fesurau perfformiad a nodir o dan yr adran 'Meini prawf llwyddiant a mesurau gwerthuso' yn y Cynllun a fydd yn helpu i asesu cynnydd ac effaith. Bydd Llywodraeth Cymru'n cyhoeddi diweddariad blynyddol o'i chynnydd yn erbyn y camau gweithredu hyn ym mis Rhagfyr bob blwyddyn. Os yw camau'n cyfeirio at strategaethau neu raglenni y mae sefydliadau partner yn gyfrifol amdanynt, bydd eu trefniadau llywodraeth eu hunain ar waith a bydd yr adroddiad blynyddol yn cysylltu â'u hadroddiadau cynnydd.

Bwriedir i'r Cynllun Cyflenwi hwn fod yn 'ddogfen fyw' a fydd yn cael ei diweddarau yn ôl yr angen i ystyried unrhyw newidiadau i'r camau presennol ac unrhyw gamau

newydd sydd angen eu mabwysiadu er mwyn parhau â'r cynnydd tuag at y weledigaeth a amlinellir yn y Strategaeth. Yn ogystal, gall y Grŵp Llywio gynghori ar deilyngdod ychwanegu neu ddiwygio camau gweithredu yn ystod y flwyddyn.

Bydd pob math o ddulliau monitro a gwerthuso'n cael eu defnyddio i adlewyrchu'r gwahanol gamau ar draws y tair ffrwd waith a'r gwahanol brif sefydliadau cyflawni sy'n gyfrifol amdanynt.

Mynediad at Gredyd a Gwasanaethau Ariannol Fforddiadwy

Ein gweledigaeth yw Cymru lle mae pawb yn gallu cael mynediad hawdd at amrywiaeth o wasanaethau a chynhyrchion ariannol i ddiwallu eu hanghenion unigol, yn ogystal â gallu cael mynediad hawdd at eu harian nhw'u hunain, naill ai trwy beiriant neu dros y cownter

1. Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gydag Undebau Credyd a darparwyr eraill i helpu i ddatblygu cyfrifon rhent neu gyllidebu (pot jam) mewn ffordd gynaliadwy.

	Camau gweithredu	Amserlen	Cyfranwyr Allweddol	Meini prawf llwyddiant a mesurau gwerthuso	Y diweddaraf ar gynnydd
1.1	Sefydlu gweithgor i adolygu'r ymrwymiad hwn yng ngoleuni adroddiad yr Adran Gwaith a Phensiynau, a gododd gwestiynau ynglŷn ag apêl cyfrifon cyllidebu i hawlwyd Credyd Cynhwysol. Parhau i ystyried y dystiolaeth.	2017/18	<ul style="list-style-type: none"> Llywodraeth Cymru Yr Adran Gwaith a Phensiynau 	<ul style="list-style-type: none"> Gwell dealltwriaeth o apêl bresennol cyfrifon rhent neu gyllidebu i hawlwyd, landlordiaid a darparwyr y cyfrifon hyn. 	Adroddiad diweddar yr Adran Gwaith a Phensiynau Llauer o enghreifftiau o Undebau Credyd yn casglu Lwfansau Tai Lleol ar ran tenantiaid ac yn eu talu i landlordiaid.
1.2	Mapio darpariaeth a gofynion presennol Undebau Credyd i'w cyflwyno i'r gweithgor.	Mawrth 2017	<ul style="list-style-type: none"> Undebau Credyd Llywodraeth Cymru Cymdeithasau Tai 	<ul style="list-style-type: none"> Mapio'r wybodaeth sydd ar gael am y ddarpariaeth bresennol a'r defnydd ohoni Astudiaethau achos i ddangos effaith cyfrifon rhent neu gyllidebu. 	

2. Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda phartneriaid allweddol i sicrhau bod gan bawb fynediad at gyfrif trafodol, gyda phobl yn cael eu cynorthwyo a'u hannog i wneud dewis ar sail gwybodaeth am y math o gyfrif sydd fwyaf priodol i'w hamgylchiadau a gwneud defnydd llawn o'u cyfrif.

Camau gweithredu		Amserlen	Cyfranwyr Allweddol	Meini prawf llwyddiant a mesurau gwerthuso	Y diweddaraf ar gynnydd
2.1	Monitro'r gwaith o gyflwyno Credyd Cynhwysol a gweithio gyda'r Adran Gwaith a Phensiynau i fonitro'r defnydd a'r llwyddiant/anawsterau defnyddwyr gwasanaethau.	Yn parhau	<ul style="list-style-type: none"> • Yr Adran Gwaith a Phensiynau • JCP • EST 	<ul style="list-style-type: none"> • Nifer yr hawlwyd Credyd Cynhwysol sy'n cael eu cefnogi i gael mynediad at gyfrif trafodol 	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r Adran Gwaith a Phensiynau yn gweithio gyda rhanddeiliaid allweddol
2.2	Cynyddu'r defnydd o gyfrifon banc sylfaenol nad oes rhaid talu ffi amdanynt trwy weithio gyda phartneriaid, gan gynnwys banciau, i godi ymwybyddiaeth o'r cyfrifon hyn a'r manteision y gallant eu cynnig i bobl mewn trafferthion ariannol	Yn parhau	<ul style="list-style-type: none"> • Llywodraeth Cymru • FISG • Y sector bancio • Y sector Gwybodaeth a Chyngor 	<ul style="list-style-type: none"> • Nifer a chanran y bobl â chyfrif banc • Defnyddio dylanwad i annog y sector bancio i fynd ati i hyrwyddo cyfrifon banc sylfaenol i'r rhai sydd mewn angen 	<ul style="list-style-type: none"> • MAS (taflen cyfrif banc sylfaenol)
2.3	Sicrhau bod gwybodaeth gyfredol ar gael yn eang am sut i gael help i agor cyfrif banc nad oes rhaid talu ffi amdano / cyfrif cyllidebu undeb credyd – gan gynnwys ar wefan MoneyMadeClear	Mawrth 2017	<ul style="list-style-type: none"> • Y sector bancio • Undebau Credyd • Canolfan Cydweithredol Cymru 	<ul style="list-style-type: none"> • Nifer a chanran y bobl â chyfrif banc • Gwybodaeth sylfaenol ar gael mewn fformatau copi mewn lleoliadau sy'n berthnasol i'r gynulleidfa darged • Dadansoddiadau gwe MMC 	<ul style="list-style-type: none"> • MAS (taflen cyfrif banc sylfaenol)

3. Bydd Llywodraeth Cymru'n gweithio gyda phartneriaid allweddol a rhwydwaith LINK i sicrhau bod yr ardaloedd hynny sydd wedi'u nodi fel rhai â blaenoriaeth i gael peiriannau codi arian am ddim yn cael sylw ar frys.

	Camau gweithredu	Amserlen	Cyfranwyr Allweddol	Meini prawf llwyddiant a mesurau gwerthuso	Y diweddaraf ar gynnydd
3.1	Llywodraeth Cymru i weithio gyda LINK a phartneriaid lleol eraill, gan gynnwys banciau ac undebau credyd, i archwilio ardaloedd blaenoriaeth penodol lle nad oes peiriannau codi arian ar hyn o bryd, adolygu opsiynau ar gyfer gosod peiriannau codi arian sydd am ddim i'w defnyddio 24 awr y dydd (gan gynnwys y rhai sy'n rhoi papurau £5) a chymryd camau ymarferol i hwyluso'r gwaith o osod peiriannau lle nodir safleoedd posibl	Gwaith cychwynnol i gael ei gwblhau erbyn yr hydref 2017, ond bydd y camau gweithredu'n parhau	<ul style="list-style-type: none"> • Llywodraeth Cymru • LINK • Banciau • Undebau Credyd • ACau, ASau, ALLau, grwpiau cymunedol, fforymau Gallu Ariannol 	<ul style="list-style-type: none"> • Ffigurau Rhaglen Cynhwysiant Ariannol LINK • Nifer y safleoedd yng Nghymru a awgrymwyd i LINK ac unrhyw gamau dilynol • Nifer y safleoedd mewn ardaloedd <u>blaenoriaeth</u> a awgrymwyd i LINK ac unrhyw gamau dilynol • Rhannu arfer gorau i hwyluso'r potensial i osod peiriannau codi arian newydd 	<p>Y diweddaraf ar Raglen Cynhwysiant Ariannol LINK (Awst 2016)</p> <ul style="list-style-type: none"> • 142 o'r 185 o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach wedi'u cwblhau • 60 o'r 256 o Ardaloedd Cynnyrch wedi'u cwblhau
3.2	Ymchwilio i'r potensial i ddarparwyr peiriannau codi arian eraill (ac eithrio LINK) ddarparu peiriannau codi arian sydd am ddim i'w defnyddio 24 awr y dydd lle nad oes cyfleusterau o'r fath ar hyn o bryd.	Tymor yr Hydref 2017	<ul style="list-style-type: none"> • Llywodraeth Cymru • Partneriaid lleol 	<ul style="list-style-type: none"> • Nifer y safleoedd a awgrymwyd • Nifer y peiriannau codi arian newydd a osodwyd 	

4. Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda'r sector Undebau Credyd, a darparwyr credyd fforddiadwy eraill, i wella mynediad at greddyd / arian tymor byr fforddiadwy, yng Nghymru gyfan. Bydd rhan o'r gwaith hwn yn sicrhau bod gwybodaeth yn cael ei rhoi i sicrhau gwell dealltwriaeth o sut mae cael credyd, a chostau cymharol credyd.					
Camau gweithredu		Amserlen	Cyfranwyr Allweddol	Meini prawf llwyddiant a mesurau gwerthuso	Y diweddaraf ar gynnydd
4.1	Cynyddu'r defnydd o wefannau megis UndebauCredydCymru a MoneyMadeClearWales gan ddefnyddwyr gwasanaethau a phartneriaid i ddarparu gwybodaeth a'u cyfeirio at undebau credyd sy'n cynnig opsiynau credyd tymor byr fforddiadwy. (Yn cynnwys gwybodaeth glir am gostau credyd. Sicrhau bod cyfrifydd llog misol syml ar gael i amlygu costau llog)	Haf 2017	<ul style="list-style-type: none"> • Undebau Credyd • Canolfan Cydweithredol Cymru • Awdurdodau Iechyd ac ALLau • CDFIs a darparwyr eraill 	<ul style="list-style-type: none"> • Canlyniadau cam gweithredu 10 WCUS – cydgomisiynu ymchwil genedlaethol i'r farchnad (yn dibynnu ar gwmpas yr ymchwil) • Y defnydd o ddadansoddiadau gwe i sicrhau gwelliannau parhaus 	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r WCC yn ailddatblygu gwefan Money Made Clear
4.2	Undebau credyd i ystyried dichonoldeb darparu mynediad ar-lein cymaradwy at fenthyciadau i fenthycwyr cost uchel, megis benthyciadau diwrnod cyflog neu warantu, trwy rannu arfer gorau	2017	<ul style="list-style-type: none"> • Undebau Credyd 	<ul style="list-style-type: none"> • Nifer yr Undebau Credyd sy'n cynnig mynediad ar-lein cyflym at greddyd tymor byr • Gwybodaeth am arfer gorau wedi'i rhannu rhwng Undebau Credyd • Opsiynau wedi'i hadolygu i efelychu'r ddarpariaeth bresennol ledled Cymru 	<ul style="list-style-type: none"> • Mae rhai undebau credyd eisoes wedi dechrau cynnig hyn.

4.3	Archwilio dichonoldeb datblygu cynllun peilot Undebau Credyd i weithredu mewn ardal o amddifadedd uchel fel opsiwn arall yn lle cynnig benthyciadau llog uchel ar stepen y drws.	2017	<ul style="list-style-type: none"> • Llywodraeth Cymru • Undebau Credyd 	<ul style="list-style-type: none"> • Adolygu llenyddiaeth / ymchwil bresennol ar y potensial ar gyfer cynlluniau o'r fath • Argymhelliad ar a ddylid cyflwyno cynllun peilot 	<ul style="list-style-type: none"> • Mae trafodaethau cynnar wedi dechrau, gydag ymchwil blaenorol JRF yn y maes hwn wedi'i ystyried.
4.4	Undebau Credyd i ddatblygu cynllun marchnata cenedlaethol (cam gweithredu 6 WCUS)	Ionawr 2018	<ul style="list-style-type: none"> • Undebau Credyd 	<ul style="list-style-type: none"> • Adroddiadau cynnydd ar WCUS 	<ul style="list-style-type: none"> • £422,334 wedi'i ddyrannu i Undebau Credyd yn 2017/18 i gefnogi gwaith mewn perthynas â chynhwysiant ariannol. Gallai rhan o'r cyllid hwn gael ei ddefnyddio i gefnogi gweithgareddau marchnata.

5. Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda phartneriaid i ddatblygu a chryfhau'r gwasanaeth cyfeirio a roddir i bobl sy'n gwneud cais i'r Gronfa Cymorth Dewisol er mwyn helpu i ddiwallu eu hanghenion ariannol ehangach, ac i gynyddu nifer y partneriaid sy'n gweithio gyda'u cleientiaid a'u helpu i wneud cais i'r Gronfa Cymorth Dewisol.					
Camau gweithredu		Amserlen	Cyfranwyr Allweddol	Meini prawf llwyddiant a mesurau gwerthuso	Y diweddaraf ar gynnydd
5.1	Cynyddu rhwydwaith partneriaid y Gronfa Cymorth Dewisol a chryfhau'r cysylltiadau ag asiantaethau partner sy'n gweithio gyda chleientiaid penodol i gynyddu'r defnydd ymhlith pob grŵp o ddefnyddwyr gwasanaethau agored i niwed sydd wedi'u rhestru yn yr amodau cymhwys yn y Canllawiau i Benderfynwyr y Gronfa Cymorth Dewisol	Ebrill 2018 – adolygiad cychwynnol ac yna yn parhau	<ul style="list-style-type: none"> Llywodraeth Cymru 	<ul style="list-style-type: none"> Nifer y partneriaid sy'n gweithio gyda chleientiaid/ cefnogi ceisiadau i'r Gronfa Cymorth Dewisol Nifer y ceisiadau i'r Gronfa Cymorth Dewisol sy'n cefnogi grwpiau cleientiaid penodol Lefelau boddhad gyda'r cymorth a roddwyd yn ystod y cais Gwerthusiad diweddar ar raddfa fach o ddefnyddwyr y Gronfa Cymorth Dewisol – adolygu canlyniadau ac ystyried ailadrodd ar bwynt addas yn y dyfodol 	<p>Cyfres o daflenni gwybodaeth partner wedi'u cynhyrchu yn yr hydref 2016</p> <p>348 o bartneriaid cofrestredig, gyda 324 o'r rhain yn bartneriaid achrededig a 24 wedi'u cyfeirio erbyn mis Hydref 2016.</p>

5.2	Ystyried anghenion hyfforddiant partneriaid a pharhau i gynnig hyfforddiant i bartneriaid sy'n helpu eu cleientiaid i wneud cais i'r Gronfa Cymorth Dewisol. Parhau i ystyried rhwystrau pellach	Yn parhau	<ul style="list-style-type: none"> • Llywodraeth Cymru 	<ul style="list-style-type: none"> • Nifer y gwobrau IAP sy'n cefnogi'r grwpiau cleientiaid hyn 	Hyfforddiant wedi'i ddarparu fel rhan o gontract presennol y Gronfa Cymorth Dewisol. I'w adolygu ar ôl dyfarniad y contract newydd.
5.3	Adolygu'r dulliau cyfeirio a ddarperir gan y Gronfa Cymorth Dewisol ar hyn o bryd ac asesu'r potensial i gynhyrchu canllaw i helpu cynghorwyr y Gronfa Cymorth Dewisol i gyfeirio'n effeithiol at asiantaethau sy'n gallu helpu cleientiaid gydag anghenion ariannol ehangach	Yn dechrau ym mis Ebrill 2017 ac yn parhau	<ul style="list-style-type: none"> • Llywodraeth Cymru 	<ul style="list-style-type: none"> • Camau gweithredu a mesurau sy'n dibynnu ar ganlyniadau adolygiadau 	

6. Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda'r sector Undebau Credyd i annog mwy o gynlluniau Didynnu o'r Gyflogres (neu ddebyd uniongyrchol) yn y trydydd sector, y sector cyhoeddus a'r sector preifat.					
Camau gweithredu		Amserlen	Cyfranwyr Allweddol	Meini prawf llwyddiant a mesurau gwerthuso	Y diweddaraf ar gynnydd
6.1	Undebau Credyd i weithio gyda Llywodraeth Cymru i wella'r defnydd o gynlluniau cyflogres yn y sector cyhoeddus, y sector preifat a'r trydydd sector (cam gweithredu 3 WCUS)	Yn parhau	<ul style="list-style-type: none"> • Llywodraeth Cymru • Undebau Credyd 	<ul style="list-style-type: none"> • Adroddiadau ar WCUS • Nifer y cyflogwyr sy'n cynnig cynlluniau cyflogres Undebau Credyd • Nifer yr ymholiadau ynglŷn â sefydlu cynlluniau cyflogres Undebau Credyd 	<ul style="list-style-type: none"> • Ysgrifennydd y Cabinet wedi ysgrifennu at gwmnïau angori • Cysylltiadau Busnes Cymru • Cysylltiadau ag Undebau
6.2	Cefnogi cynllun peilot cyflogres i archwilio'r potensial o Undebau Credyd yn rhannu adnodd i annog cyflogwyr i ymgysylltu â'u cynlluniau didynnu o'r gyflogres, a bydd yn cynhyrchu a rhannu papur ar negeseuon allweddol	Cynllun Peilot: Gorffennaf 2016 tan Chwefror 2017	<ul style="list-style-type: none"> • Llywodraeth Cymru • Undebau Credyd • Canolfan Cydweithredol Cymru 	<ul style="list-style-type: none"> • Gwerthuso'r cynllun peilot i benderfynu beth oedd yn gweithio orau a sut y gellir ei gyflwyno (dylai'r gwerthusiad ystyried safbwynt yr Undeb Credyd a'r cleient) 	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r cynllun peilot ar waith gyda thri Undeb Credyd, gyda chymorth adnodd a ariennir gan Lywodraeth Cymru gan Ganolfan Cydweithredol Cymru
6.3	Undebau Credyd i sefydlu cynllun cynilo cydweithredol drwy ddidynnu o gyflogres yr Undeb Credyd ar gyfer cyflogwyr mawr (cam gweithredu 2 WCUS)		<ul style="list-style-type: none"> • Undebau Credyd 	<ul style="list-style-type: none"> • Adroddiadau ar gynnydd WCUS 	

6.4	Llywodraeth Cymru i barhau i hyrwyddo manteision aelodaeth o Undebau Credyd i weithwyr cyflogedig, gan gynnwys darparu cyfleoedd i ymrestru mewn cynlluniau cyflogres Undebau Credyd	Yn parhau	<ul style="list-style-type: none"> • Llywodraeth Cymru • Undebau Credyd 	<ul style="list-style-type: none"> • Digwyddiadau a gynhaliwyd i hyrwyddo cynlluniau cyflogres Undebau Credyd 	<ul style="list-style-type: none"> • Undebau Credyd wedi hyrwyddo cynlluniau cyflogres yn swyddfeydd Llywodraeth Cymru yn ystod yr Wythnos Gallu Ariannol ym mis Tachwedd 2016
-----	--	-----------	---	--	---

7. Bydd cynlluniau cynilo a benthyg drwy ddidynnu o'r gyflogres yn cael eu cynnwys yn y canllawiau Budd i'r Gymuned fel opsiwn di-graidd, a chofnodir y broses o hyrwyddo creu cynlluniau o'r fath drwy ddefnyddio Offeryn Mesur Budd i'r Gymuned mewn achosion lle mae awdurdodau contractio sector cyhoeddus yn nodi bod cynlluniau o'r fath yn amcan Budd i'r Gymuned.

	Camau gweithredu	Amserlen	Cyfranwyr Allweddol	Meini prawf llwyddiant a mesurau gwerthuso	Y diweddaraf ar gynnydd
7.1	Gweithio gyda Pholisi Gwerth Cymru i ddatblygu camau gweithredu i ddylanwadu ar gynhwysiant ym mhrosesau caffael sector cyhoeddus Cymru	2017	<ul style="list-style-type: none"> • Llywodraeth Cymru • Sector cyhoeddus Cymru 	<ul style="list-style-type: none"> • Offeryn Mesur Budd i'r Gymuned 	<ul style="list-style-type: none"> • Wedi'i gynnwys mewn ymarfer caffael diweddar ar gyfer y Gronfa Cymorth Dewisol

Mynediad at Wybodaeth Ariannol, gan gynnwys Cyngor ar Ddyled

Ein gweledigaeth yw Cymru lle mae unigolion a theuluoedd yn gallu rheoli eu harian yn well trwy gael mynediad at wybodaeth ariannol o ansawdd da a chyngor ar arian a dyled gyda sicrwydd ansawdd, gyda phobl yn cael eu cyfeirio'n briodol at y ffynonellau cymorth mwyaf addas

Mae llawer o'r ymrwymadau a'r camau gweithredu yn yr adran hon yn gysylltiedig â Chynllun Gweithredu Gwybodaeth a Chyngor Llywodraeth Cymru. Os oes yna gysylltiad uniongyrchol rhwng y Cynlluniau, nodir hyn gan destun mewn llythrennau italig.

8. Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda phartneriaid i ddatblygu gwefan Money Made Clear a gwefannau perthnasol eraill i sicrhau eu bod yn darparu gwybodaeth am y cymorth â sicrwydd ansawdd sydd ar gael i'r rhai sydd ei hangen fwyaf. Hefyd, o gofio nad yw pawb yn gallu cyrchu'r we, byddwn yn gweithio gyda phartneriaid priodol i ystyried y gwaith cydgysylltiedig a chodi ymwybyddiaeth ychwanegol sydd ei angen yn y maes hwn.

Camau gweithredu		Amserlen	Cyfranwyr Allweddol	Meini prawf llwyddiant a mesurau gwerthuso	Y diweddaraf ar gynnydd
8.1	Sicrhau bod gwefan Money Made Clear yn darparu gwybodaeth gywir a chyfredol am y cymorth â sicrwydd ansawdd sydd ar gael	Yn parhau	<ul style="list-style-type: none"> • Canolfan Cydweithredol Cymru • Y sector cyngor 	<ul style="list-style-type: none"> • Nifer y sefydliadau partner sy'n darparu gwybodaeth am gael cymorth â sicrwydd ansawdd • Nifer yr ymweliadau â gwefannau/tudalennau gwe perthnasol • Cwestiynau Arolwg Cenedlaethol Cymru ar wasanaethau cyngor 	Mae Money Made Clear yn cael ei ailddatblygu gan Ganolfan Cydweithredol Cymru

8.2	Gweler ymrwymiad 9 – Codi ymwybyddiaeth y cyhoedd (gan gynnwys y rhai sydd wedi'u hallgáu'n ddigidol)	Yn gysylltiedig â'r gwaith o gyflwyno IAQF o fis Ebrill 2017	<ul style="list-style-type: none"> • Llywodraeth Cymru • Comisiynwyr eraill gwasanaethau gwybodaeth a chyngor yn y sector cyhoeddus • Cyllidwyr eraill gwasanaethau cyngor • Perchnogion y Safon Ansawdd Cyngor • Darparwyr gwybodaeth a chyngor • Corff achredu ar gyfer Perchnogion y Safon • Y Rhwydwaith Cyngor Cenedlaethol 	<ul style="list-style-type: none"> • Cyfran y bobl sy'n gallu cael mynediad at y gwasanaethau cyngor sydd eu hangen arnynt (Arolwg Cenedlaethol Cymru) 	
-----	---	--	---	---	--

9. Bydd Llywodraeth Cymru a sefydliadau partner yn sicrhau mynediad cyfartal at wasanaethau cymorth gyda sicrwydd ansawdd yn ôl yr angen, ac yn rhoi cyhoeddusrwydd i adnoddau ar-lein y gellir ymddiried ynddynt a gwasanaethau cyngor a gwybodaeth achrededig gyda sicrwydd ansawdd sydd ar gael trwy wefannau perthnasol, cylchlythyron, digwyddiadau a chyfleoedd hyrwyddo eraill.				
Camau gweithredu	Amserlen	Cyfranwyr Allweddol	Meini prawf llwyddiant a mesurau gwerthuso	Y diweddaraf ar gynnydd
9.1 <i>Gweithredu a chefnogi cyflwyniad graddol IAQF Cymru ar gyfer darparwyr gwybodaeth a chyngor ar y gyfraith Lles Cymdeithasol, gan gynnwys:</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Cymorth a hyfforddiant ar gyfer y sector gwybodaeth a chyngor</i> • <i>Codi ymwybyddiaeth y cyhoedd, darparwyr a chyllidwyr</i> 	<i>Cyflwyniad graddol IAQF Cymru rhwng Ebrill 2017 a Mawrth 2020</i> <i>NAN i fonitro cyflwyniad IAQF bob 6 mis</i> <i>Cylch archwilio 3 blynedd treigl o hynny ymlaen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Llywodraeth Cymru</i> • <i>Comisiynwyr eraill gwasanaethau gwybodaeth a chyngor yn y sector cyhoeddus</i> • <i>Cyllidwyr eraill gwasanaethau cyngor</i> • <i>Perchnogion y Safon Ansawdd Cyngor</i> • <i>Darparwyr gwybodaeth a chyngor</i> • <i>Corff achredu ar gyfer Perchnogion y Safon</i> • <i>Y Rhwydwaith Cyngor Cenedlaethol</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Nifer/cyfran y darparwyr gwybodaeth a chyngor ar y gyfraith lles cymdeithasol a achredir erbyn mis Mawrth 2020 i'r lefel briodol</i> • <i>Nifer perchnogion y Safon Ansawdd Cyngor sy'n cynnig achrediad cymesur a hygyrch yn erbyn IAQF Cymru</i> • <i>Enghreifftiau o arfer da a nodwyd ac a rannwyd trwy broses archwilio IAQF, gan gynnwys cefnogaeth gan gymheiriaid</i> • <i>Yr holl wasanaethau gwybodaeth a chyngor a ariennir gan Lywodraeth Cymru wedi'u hachredu o fewn 6 mis i'r dyddiad dyfarnu yn dilyn cyflwyniad IAQF</i> 	

				<ul style="list-style-type: none"> • <i>Nifer/cyfran y darparwyr gwybodaeth a chyngor sy'n cyfrannu at welliant parhaus trwy gyfrannu at rannu arfer gorau a chefnogaeth gan gymheiriaid</i> • <i>Cyfran y bobl sy'n gallu cael mynediad at y gwasanaethau cyngor sydd eu hangen arnynt (Arolwg Cenedlaethol Cymru)</i> 	
9.2	<i>Annog cyllidwyr eraill gwasanaethau cyngor i gydnabod a mabwysiadu IAQF Cymru fel meini prawf asesu a dyfarnu</i>	<i>I ddechrau yn 17/18</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Llywodraeth Cymru</i> • <i>NAN</i> • <i>Cyllidwyr cyngor</i> 	<i>Cyllidwyr eraill gwasanaethau cyngor, gan gynnwys cyllidwyr sector cyhoeddus, i fabwysiadu IAQF Cymru fel meini prawf asesu a dyfarnu</i>	
9.3	<i>Y Rhwydwaith Cyngor Cenedlaethol i gynhyrchu a rhannu papur ar negeseuon allweddol</i>	<i>Papur ar negeseuon allweddol erbyn mis Mawrth 2017</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>NAN</i> 	<i>Mwy o ymwybyddiaeth o gyfraniad y sector cyngor ymhlith darparwyr a chyllidwyr</i>	

9.4	<i>Llywodraeth Cymru i gyhoeddi dadansoddiad o anghenion cyngor annibynnol</i>	<i>Dadansoddiad o anghenion i'w gyhoeddi ym mis Mawrth 2017 a'i gynnal/ hyrwyddo ar ôl hynny</i>	<i>Llywodraeth Cymru Cyllidwyr eraill</i> • <i>Rhwydweithiau lleol/ cenedlaethol</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Dadansoddiad o anghenion cyngor i'w gyhoeddi erbyn diwedd mis Mawrth 2017</i> • <i>Dadansoddiad o anghenion cyngor i'w gyfeirio a'i adnewyddu fel rhan o brosesau comisiynu dilynol</i> 	<i>Dadansoddiad o anghenion wedi'i gomisiynu yn yr hydref 2016.</i>
-----	--	--	---	---	---

10. Bydd Llywodraeth Cymru a sefydliadau partner yn defnyddio tystiolaeth ac enghreifftiau o arferion gorau i ddeall effaith polisiau ac arferion eraill ar gynhwysiant ariannol ac yn newid polisiau os oes ganddynt gyfrifoldeb am wneud hynny neu'n dylanwadu ar newid lle mae modd gwneud hynny.					
Camau gweithredu		Amserlen	Cyfranwyr Allweddol	Meini prawf llwyddiant a mesurau gwerthuso	Y diweddaraf ar gynnydd
10.1	<i>Y Rhwydwaith Cyngor Cenedlaethol i gyfleu pryderon polisi cyfunol seiliedig ar dystiolaeth i lunwyr polisi.</i>	<i>Gweithgor i'w sefydlu yn 2017/18</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Rhwydweithiau lleol a rhanbarthol • Darparwyr cyngor • NAN 	<ul style="list-style-type: none"> • Newidiadau i bolisiau o ganlyniad i bryderon polisi cyfunol a rannwyd gyda'r Rhwydwaith Cyngor Cenedlaethol 	
10.2	<i>Llywodraeth Cymru i archwilio, gyda phartneriaid, gwasanaeth cymorth arbenigol ail haen ar gyfer darparwyr achrededig IAQF i gynnwys, os yn briodol</i> <ul style="list-style-type: none"> • Hyfforddiant gan gynghorwr DPP achrededig • Cyngor dros y ffôn ar achosion cymhleth • Cynrychiolaeth uniongyrchol ar gyfer achosion prawf • Papurau tystiolaeth polisi achlysurol 	<i>Gwasanaeth cymorth ail haen i'w archwilio yn ystod 18/19</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Llywodraeth Cymru • NAN • Darparwyr Cyngor Arbenigol 	<ul style="list-style-type: none"> • Nifer y sefydliadau sy'n defnyddio cymorth ail haen • Y ddarpariaeth a'r defnydd o hyfforddiant proffesiynol parhaus achrededig • Lefelau boddhad gyda'r gwasanaethau a gynigir • Papurau polisi wedi'u cynhyrchu gan y gwasanaeth cymorth ail haen • Canlyniadau ac effaith achosion prawf 	
10.3	<i>Llywodraeth Cymru i gynnal goruchwyliaeth strategol o IAQF Cymru</i>	<i>Blynyddol</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Llywodraeth Cymru 	<ul style="list-style-type: none"> • Diweddariadau arfer gorau blynyddol • Diwygiadau i IAQF 	

11. Bydd Llywodraeth Cymru a'i phartneriaid yn llunio cyfeiriadur o wasanaethau cyngor a gwybodaeth ac yn datblygu cynlluniau i sicrhau bod y cynnwys yn gywir, yn hygyrch, yn gyfoes ac yn cysylltu â'r Fframwaith Ansawdd Cyngor a Gwybodaeth i Gymru.					
Camau gweithredu		Amserlen	Cyfranwyr Allweddol	Meini prawf llwyddiant a mesurau gwerthuso	Y diweddaraf ar gynnydd
11.1	<i>Annog darparwyr gwybodaeth a chyngor i greu a chynnal eu cofnodion ar y porth Dewis fel y gall unigolion ddod o hyd i'r help sydd ei angen arnynt Gall darparwyr a rhanddeiliaid eraill wneud atgyfeiriadau effeithiol Mae cyllidwyr a chomisiynwyr yn gallu gweld yn glir pa wasanaethau sydd ar gael yn lleol ac yn genedlaethol i lywio cynlluniau gwasanaeth</i>	<i>Map wedi'i gyhoeddi yn 2016 a'i gynnal/hyrywddo ers hynny</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Llywodraeth Cymru • Darparwyr cyngor 	<ul style="list-style-type: none"> • Cyhoeddi a diwygio'r cyfeiriadur • Nifer y darparwyr sy'n cael eu hychwanegu at y cyfeiriadur/eu dileu a'r rheswm dros hynny • Nifer y sefydliadau sy'n hyrwyddo/cysylltu â'r cyfeiriadur • Nifer/cyfran y gwasanaethau gwybodaeth a chyngor lleol sy'n ymddangos ar y map ar-lein. • Cynyddu'r defnydd o'r porth i nodi darparwyr gwybodaeth a chyngor. 	

12. Bydd Llywodraeth Cymru ond yn estyn cymorth ariannol ar gyfer darpariaeth cyngor a gwybodaeth gyda sicrwydd ansawdd, a bydd yn annog sefydliadau partner i fabwysiadu'r un polisi.					
Camau gweithredu		Amserlen	Cyfranwyr Allweddol	Meini prawf llwyddiant a mesurau gwerthuso	Y diweddaraf ar gynnydd
12.1	<i>Pwyso a mesur datblygiad canolfan cynghori ar gyllid i annog ymagwedd strategol gyson o ran gwybodaeth a chyngor ar gyllid yn seiliedig ar egwyddorion y cytunir arnynt sy'n cefnogi cyllidwyr cenedlaethol a lleol a chyrrff cyflawni.</i>	<i>I'w ddatblygu yn 17/18</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Llywodraeth Cymru – arweinwyr cyllid gwasanaethau cyngor uniongyrchol • Llywodraeth Cymru - arweinwyr gwasanaethau cyngor anuniongyrchol • Cyllidwyr sector cyhoeddus eraill • Cyllidwyr gwasanaethau cyngor presennol a phosibl • Hyrwyddwyr comisiynu gwell nad ydynt yn gyllidwyr (dylanwadwyr polisi) 	<ul style="list-style-type: none"> • Sefydlu canolfan cynghori ar gyllid os yw hynny'n briodol • Os sefydlir hi, comisiynwyr a llunwyr polisi amrywiol yn defnyddio'r ganolfan cynghori ar gyllid i gael cyngor • Cyllidwyr a llunwyr polisi yn mabwysiadu meini prawf asesu cyson • Darparwyr Gwybodaeth a Chyngor yn nodi llai o faich gweinyddu • Llenwi bylchau cyllid (rhwng angen a chyflenwad) • Ysgogi cyllid newydd neu ychwanegol 	
12.2	<i>Llywodraeth Cymru a'r Rhwydwaith Cyngor Cenedlaethol i annog cyllidwyr eraill a chomisiynwyr i fabwysiadu'r un ymagwedd</i>	2017 - 2021	<ul style="list-style-type: none"> • Llywodraeth Cymru a NAN • Fforwm Cyllidwyr Cymru • Llywodraeth Leol • Byrddau Iechyd Lleol • Cyllidwyr eraill 	<ul style="list-style-type: none"> • Niferoedd neu gyfran y cyllidwyr a'r comisiynwyr sy'n gweithio gyda'r ganolfan cynghori ar gyllid 	

13. Sefydliadau partner i nodi a hyfforddi staff rheng flaen sy'n gallu darparu gwasanaethau cyfeirio a sicrhau eu bod yn gallu cael gafael ar y wybodaeth ddiweddaraf am wasanaethau cynghori ataliol ac argyfwng yn eu hardaloedd nhw a dolenni i adnoddau ar-lein priodol

	Camau gweithredu	Amserlen	Cyfranwyr Allweddol	Meini prawf llwyddiant a mesurau gwerthuso	Y diweddaraf ar gynnydd
13.1	<p><i>Y sector cynghori i ddechrau gweithio gyda:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus lle mae cyngor a chymorth wedi'u nodi fel blaenoriaeth.</i> • <i>Byrddau Partneriaeth Lleol i sicrhau bod y cyngor ehangach a gynigir sy'n cael ei integreiddio'n llawn gyda Chynlluniau Ardal sy'n cael eu llunio dan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014</i> 	<p><i>Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus. Ardaloedd peilot Bwrdd partneriaeth 16/17 - cyflwyno'n raddol 17/18 ymlaen</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rhwydwaith Cyngor Cenedlaethol • <i>Llywodraeth Cymru</i> • <i>Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus</i> • <i>Sector Cyngor Byrddau Partneriaeth</i> • <i>Yr Adran Gwaith a Phensiynau</i> • <i>Llywodraeth Leol</i> • <i>Y sector iechyd</i> • <i>Rhanddeiliaid ehangach</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Nifer neu gyfran y Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus sydd wedi ystyried gwasanaethau gwybodaeth a chyngor fel ffordd o gyflawni eu blaenoriaethau</i> • <i>Nifer neu gyfran y Byrddau Partneriaeth sector cyhoeddus sydd wedi cynnwys dadansoddiad o anghenion a dull ataliol mewn cynlluniau ardal fel uchod</i> 	
13.2	<p><i>Gweithio gyda/ neu annog datblygiad rhwydweithiau lleol/ rhanbarthol</i></p>	<p><i>2018 ymlaen</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Llywodraeth Cymru</i> • <i>Llywodraeth Leol</i> • <i>Darparwyr gwybodaeth a chyngor lleol</i> • <i>Rhanddeiliaid ehangach</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Nifer neu gyfran y rhwydweithiau lleol/rhanbarthol sy'n dangos rhwydweithio effeithiol i sicrhau bod popeth yn cael ei wneud yn iawn</i> 	

13.3	<i>Gweithio i newid y galw gydag amser o gymorth mewn argyfwng tuag at atal</i>	2020/21	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Llywodraeth Cymru</i> • <i>Rhanddeiliaid eraill</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Cyfran y rhaglenni newydd sy'n cynnwys cymorth ataliol a/neu gymorth mewn argyfwng</i> 	
13.4	Sefydliadau sy'n gweithio gyda/ cefnogi grwpiau agored i niwed i sicrhau bod mecanweithiau ar waith i alluogi eu staff rheng flaen i gael gafael ar wybodaeth gywir a chyfoes ac adnoddau i gefnogi eu cleientiaid.	Yn parhau	<ul style="list-style-type: none"> • Llywodraeth Cymru • Rhwydwaith Cyngor Cenedlaethol • Sefydliadau partner sy'n gweithio gyda grwpiau agored i niwed 	<ul style="list-style-type: none"> • Nifer y sefydliadau partner sydd â chynlluniau cynhwysiant ariannol (neu gyfeiriad penodol at gynhwysiant ariannol mewn cynlluniau/ prosesau eraill) • Nifer y sefydliadau partner sydd â chynlluniau hyfforddi/ymwybyddiaeth ar waith • Nifer y sefydliadau partner sy'n cadarnhau bod ganddynt broses ar waith i sicrhau bod staff rheng flaen yn gallu cael gafael ar wybodaeth gywir a chyfredol i helpu cleientiaid sy'n cael eu hallgáu'n ariannol. 	

14. Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda'i rhaglenni ei hun a rhaglenni partneriaid, sy'n helpu pobl i gael gwaith, er mwyn mynd i'r afael â'r rhwystrau allgau ariannol sy'n wynebu pobl sy'n ceisio dod o hyd i waith.					
Camau gweithredu		Amserlen	Cyfranwyr Allweddol	Meini prawf llwyddiant a mesurau gwerthuso	Y diweddaraf ar gynnydd
14.1	Ymgysylltu ag unigolion drwy raglenni cyflogadwyedd Llywodraeth Cymru i ddarparu cyngor ar allu ariannol, cyngor ar ddyledion a chefnogaeth i ddechrau, parhau a chamu ymlaen mewn cyflogaeth.	Blynyddol	<ul style="list-style-type: none"> • Llywodraeth Cymru • Darparwyr cyngor lleol 	<ul style="list-style-type: none"> • Nifer y cyfranogwyr a gefnogir gan weithgareddau cynhwysiant ariannol, cyngor ar ddyledion a chymorth • Nifer/cyfran y bobl sy'n nodi gwell sgiliau/ gwybodaeth ar ôl ymgysylltu • Nifer/cyfran y cyfranogwyr a gynorthwywyd i ganfod neu barhau mewn gwaith. 	
14.2	Cefnogi gweithrediad y Gwasanaeth Cyngor Cyflogadwyedd a fydd yn ategu'r Rhaglen Cyflogadwyedd Pob Oed newydd i ddeall anghenion unigolion a rhwystrau i gyflogaeth.	Blynyddol	<ul style="list-style-type: none"> • Llywodraeth Cymru • Darparwyr cyngor lleol 	<ul style="list-style-type: none"> • Nifer yr unigolion a gyfeiriwyd at y Rhaglen Cyflogadwyedd Pob Oed • Nifer yr unigolion a gefnogwyd drwy ddull adnabod y Gwasanaeth Cyngor Cyflogadwyedd. 	

14.3	Manteisio i'r eithaf ar gyfleoedd i atgyfeirio at raglenni cyflogadwyedd, gan weithio gyda phartneriaid allweddol i gefnogi pobl i ddechrau parhau a chamu ymlaen mewn cyflogaeth.	Blynyddol	<ul style="list-style-type: none"> • Llywodraeth Cymru • Darparwyr cyngor lleol 	<ul style="list-style-type: none"> • Nifer yr atgyfeiriadau a wnaed. 	
14.4	Archwilio cyfleoedd i gefnogi blaenoriaethau'r Tasglu Gweinidogol ar gyfer y Cymoedd.	Blynyddol	<ul style="list-style-type: none"> • Llywodraeth Cymru • Undebau Credyd Lleol • Darparwyr cyngor lleol 	Lle'n briodol, ymgysylltu â rhaglenni peilot arfaethedig mewn perthynas ag integreiddio gwasanaethau yng nghymoedd y De.	

Meithrin Dealltwriaeth a Gallu Ariannol

Ein gweledigaeth yw bod gan bawb yng Nghymru'r gallu ariannol i reoli eu harian yn dda a gwneud penderfyniadau ar sail gwybodaeth, boed yn gysylltiedig â bywyd bob dydd, cynllunio ymlaen, wrth wynebu digwyddiadau annisgwyl neu gyfnodau o drafferthion ariannol.

15. Bydd Llywodraeth Cymru, trwy gyfrwng y Grŵp Datblygu Cynhwysiant Ariannol diwygiedig, yn cefnogi MAS Cymru er mwyn bwrw ymlaen â'r camau arfaethedig yn Strategaeth Gallu Ariannol MAS ar gyfer Cymru sy'n cyfrannu at ymrwymadau'r Strategaeth Cynhwysiant Ariannol hon.

Camau gweithredu		Amserlen	Cyfranwyr Allweddol	Meini prawf llwyddiant a mesurau gwerthuso	Y diweddaraf ar gynnydd
15.1	Nodir camau gweithredu yn Strategaeth Galluogrwydd Ariannol Cymru http://www.fincap.org.uk/cymru Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda Grŵp Llywio Cymru i symud materion blaenoriaeth a chamau gweithredu ymlaen.		<ul style="list-style-type: none"> Y Gwasanaeth Cyngor Ariannol (MAS) 	<ul style="list-style-type: none"> Grŵp Llywio MAS Cymru i fonitro ac adrodd ar gynnydd y Strategaeth Galluogrwydd Ariannol Bydd rhai gweithgareddau yn cael eu gwerthuso fel rhan o fenter "Yr Hyn s'n Gweithio" MAS. 	Rhannu diweddariadau ar gynnydd MAS gyda Grŵp Llywio Cymru a FISG.
15.2	Mapio blaenoriaethau y Strategaeth Galluogrwydd Ariannol a chamau i roi ymrwymadau ar waith yn Strategaeth Cynhwysiant Ariannol Llywodraeth Cymru.	Cwblhau erbyn Hydref 2016	<ul style="list-style-type: none"> Llywodraeth Cymru MAS 	<ul style="list-style-type: none"> Mapio i ddangos cysylltiadau rhwng y ddwy strategaeth 	Rhannu'r gwaith mapio gyda FISG ym mis Tachwedd 2016

16. Bydd Llywodraeth Cymru yn sicrhau bod cysylltiadau priodol rhwng hyrwyddo cynhwysiant digidol a chynhwysiant ariannol yn cael eu cynnwys yn y fersiwn diwygiedig o Cynhwysiant Digidol: Fframwaith Strategol i Gymru a'r Cynllun Cyflenwi.

Camau gweithredu		Amserlen	Cyfranwyr Allweddol	Meini prawf llwyddiant a mesurau gwerthuso	Y diweddaraf ar gynnydd
16.1	Sicrhau bod gweithgareddau cynhwysiant ariannol yn parhau i gael eu hymgorffori mewn ymyriadau cynhwysiant digidol fel Cymunedau Digidol Cymru, a bod rhaglenni cyflogadwyedd a sefydliadau partner allweddol fel ALLau a Chymdeithasau Tai yn gwneud gwaith cynhwysiant ariannol fel rhan o'u sesiynau digidol.	Yn parhau	<ul style="list-style-type: none"> • Cymunedau Digidol Cymru • Yr Adran Gwaith a Phensiynau • Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru • Cymdeithasau Tai • Banciau • Llyfrgelloedd • Sefydliadau eraill yn y gymuned 	<ul style="list-style-type: none"> • Cadarnhad o gysylltiadau priodol • Cynlluniau i fonitro Cynhwysiant Digidol:Fframwaith Strategol i Gymru a'r Cynllun Cyflenwi • Ystyried unrhyw werthusiadau ar gyfer cynhwysiant digidol a chwilio am gyfleoedd i ddylanwadu ar fanylebau i sicrhau bod sylw'n cael ei roi i weithgareddau cynhwysiant ariannol • Mynegai Cwsmeriaid Banc Lloyds, sy'n edrych ar Gynhwysiant Digidol ac Ariannol. 	<p>Gweminar ar gynhwysiant ariannol/digidol yn cael ei ddarparu ar y cyd ar 22 Tachwedd.</p> <p>Elfennau cynhwysiant ariannol wedi'u cynnwys mewn hyfforddiant i sefydliadau partner</p>

16.2	Gweithio gyda phartneriaid, gan gynnwys Cymunedau Digidol Cymru i nodi cyfleoedd i gydlynu gweithgareddau er mwyn ehangu'r nifer o sesiynau cymorth TGCh sydd ar gael am ddim mewn llyfrgelloedd a lleoliadau cymunedol eraill i annog pobl sy'n cael eu hallgáu'n ariannol i fynd ar-lein.	Yn parhau	<ul style="list-style-type: none"> • Cymunedau Digidol Cymru • ALLau • Llyfrgelloedd 	<ul style="list-style-type: none"> • Allbynnau Cymunedau Digidol Cymru • Llyfrgelloedd sy'n darparu sesiynau cynhwysiant ariannol 	Gweithgareddau pwysig yn cael eu cynnal ledled y rhwydwaith llyfrgelloedd.
16.3	Cynnwys gweithgareddau cynhwysiant digidol mewn lleoliadau cyflogaeth a drwy raglenni cyflogadwyedd i gefnogi pobl ddi-waith ac economaidd anweithgar i waith.		<ul style="list-style-type: none"> • Yr Adran Gwaith a Phensiynau/Canolfan Byd Gwaith • awdurdodau lleol • cymdeithasau tai • Cymunedau Digidol Cymru • Llyfrgelloedd 	<ul style="list-style-type: none"> • Niferoedd/ canran y bobl oedran gweithio ddi-waith ac economaidd anweithgar nad ydynt yn defnyddio'n rhwngwyd yn rheolaidd. 	Cynnig cymorth sgiliau digidol fel rhan o raglenni Esgyn a C4W.

17. Bydd Llywodraeth Cymru yn sicrhau bod y TGAU mathemateg newydd, Bagloriaeth Cymru a'r rhaglen astudio mathemateg ar ei newydd wedd yn cael eu rhoi ar waith yn effeithiol ledled yr holl sefydliadau addysg a gynhelir yng Nghymru, a'u cefnogi gan ddysgu proffesiynol gan y Gweithlu Addysg.					
Camau gweithredu		Amserlen	Cyfranwyr Allweddol	Meini prawf llwyddiant a mesurau gwerthuso	Y diweddaraf ar gynnydd
17.1	Gweithio i ddatblygu cwricwlwm newydd 'Cwricwlwm i Gymru: Cwricwlwm am Oes' i sicrhau bod gan blant y sgiliau ariannol sydd eu hangen i gymryd rhan lawn mewn bywyd a gwaith.	Bydd y cwricwlwm newydd ar gael o 2018 ac yn cael ei ddefnyddio i gefnogi dysgu ac addysgu o 2021.	<ul style="list-style-type: none"> Llywodraeth Cymru (Y Gyfarwyddiaeth Addysg) Consortia Addysg Ranbarthol Ysgolion Arloesol Pob ysgol arall Estyn Rhanddeiliaid allweddol a nodwyd yn ystod y broses datblygu cwricwlwm 	<ul style="list-style-type: none"> Mae'r cwricwlwm newydd yn galluogi i blant a phobl ifanc gyflawni pedwar diben y cwricwlwm newydd - fel y cânt eu nodi yn Dyfodol Llwyddiannus. Mae hyn yn cynnwys datblygu yn ddinasyddion gwybodus gyda'r sgiliau a'r galluedd ariannol i'w galluogi i fyw bywydau llawn fel aelodau gwerthfawr o gymdeithas. 	<ul style="list-style-type: none"> Dechreuodd y gwaith ar ddatblygu'r cwricwlwm newydd yn Haf 2014. Cyhoeddwyd y Fframwaith Cymhwysedd Digidol ym mis Medi 2016. Bydd y gwaith ar ddatblygu'r Maes Dysgu a Phrofiad Mathemateg a Rhifedd, a fydd yn cynnwys sgiliau ariannol, yn dechrau ym mis Ionawr 2017.
17.2	Bydd adnoddau ar gael i bob ysgol i gefnogi'r TGAU mathemateg newydd ar Hwb ac addysgu addysg ariannol yn yr ystafell ddosbarth.	Dechreuwyd ym mis Medi 2015.	<ul style="list-style-type: none"> Llywodraeth Cymru (Y Gyfarwyddiaeth Addysg) Consortia Addysg 	<ul style="list-style-type: none"> Cadarnhad bod adnoddau perthnasol ar gael ac yn cael eu cynnal ar Hwb 	<ul style="list-style-type: none"> Mae adborth gan ysgolion ar y trefniadau cymorth hyn wedi bod yn gadarnhaol yn gyson.

17.3	Sefydlu Rhwydwaith Rhagoriaeth mewn Mathemateg Cenedlaethol (NNEM) yng Nghymru sy'n cefnogi athrawon i ddatblygu ymarfer effeithiol wrth addysgu a dysgu mathemateg, gan gynnwys addysg ariannol.	Dechreuwyd yn Hydref 2016. Ar waith yn llwyr erbyn Medi 2018.	<ul style="list-style-type: none"> • Llywodraeth Cymru (Y Gyfarwyddiaeth Addysg) • Sefydliadau Addysg Uwch • Consortia • Ysgolion arweiniol 	<ul style="list-style-type: none"> • Sefydlu rhwydwaith gyda'i gylch gwaith yn cynnwys addysg ariannol • Datblygiad proffesiynol yn cynnwys addysg ariannol • Gwerthuso proses yn 2019, gwerthuso effaith yn 2021 (ar gyfer yr NNME cyfan). 	<ul style="list-style-type: none"> • Cyhoeddwyd NNEM gan Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg ar 3 Tachwedd 2016.
------	---	---	---	--	--

18. Trwy gylch gwaith Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg i Estyn, byddant yn gyfrifol am adolygu'r gwaith o ddysgu ac addysgu addysg ariannol yng Nghymru.					
Camau gweithredu		Amserlen	Cyfranwyr Allweddol	Meini prawf llwyddiant a mesurau gwerthuso	Y diweddaraf ar gynnydd
18.1	Estyn i adolygu'r broses o addysgu a dysgu addysg ariannol.	Cytuno ar gylch gwaith erbyn Gorffennaf 2016 Cyhoeddi adroddiad adolygu yng Ngwanwyn 2017	<ul style="list-style-type: none"> • Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg • Llywodraeth Cymru (Y Gyfarwyddiaeth Addysg) • Estyn 	<ul style="list-style-type: none"> • Llythyr cylch gwaith i Estyn i gynnwys adolygiad thematig o addysg ariannol • Cwblhau adolygiad Estyn a chyhoeddi adroddiad 	Adolygiad Estyn o addysg ariannol wedi dechrau ym mis Medi 2016
18.2	Sicrhau bod canfyddiadau adolygiad Estyn o addysg ariannol yn cael eu hystyried yn natblygiad y Maes Dysgu a Phrofiadau newydd ar gyfer mathemateg a rhifedd, a fydd ar gael o 2018, gyda'r uchelgais y bydd pob ysgol yn ei ddefnyddio o 2021.	O Haf 2017	<ul style="list-style-type: none"> • Estyn • Ysgolion Arloesi a Chonsortia • Llywodraeth Cymru (Y Gyfarwyddiaeth Addysg) 	<ul style="list-style-type: none"> • Cytuno ar gamau i roi argymhellion adolygiad Estyn ar waith, gan gynnwys monitro a gwerthuso perthnasol. 	

19. Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda'r sector Undebau Credyd ac yn hyrwyddo'r defnydd o glybiau cynilion ysgolion, yn enwedig mewn ysgolion uwchradd.					
Camau gweithredu		Amserlen	Cyfranwyr Allweddol	Meini prawf llwyddiant a mesurau gwerthuso	Y diweddaraf ar gynnydd
19.1	Mapio'r ddarpariaeth/sylw presennol a'r nifer sy'n defnyddio cynlluniau cynilo mewn ysgolion cynradd ac uwchradd	Mawrth 2017	<ul style="list-style-type: none"> • Undebau Credyd • Darparwyr eraill 	<ul style="list-style-type: none"> • Mapio'r data sydd ar gael 	
19.2	Datblygu papur ar negeseuon allweddol i edrych ar lwyddiannau a rhwystrau a'i ddefnyddio i rannu arferion gorau (gyda ffocws penodol ar lwyddiant ysgolion uwchradd a sicrhau bod cynlluniau cynilo ysgolion yn gynaliadwy).	2017	<ul style="list-style-type: none"> • Undebau Credyd • Darparwyr eraill • Llywodraeth Cymru (gan gynnwys y Gyfarwyddiaeth Addysg) • Consortia Addysg 	<ul style="list-style-type: none"> • Llunio papur negeseuon allweddol • Astudiaethau achos ar gael 	
19.3	Archwilio cyfleoedd i undebau credyd ehangu eu darpariaeth ac i ddarparwyr eraill gynnal cynlluniau cynilo mewn ysgolion.	Yn parhau	<ul style="list-style-type: none"> • Undebau Credyd • Llywodraeth Cymru • Banciau / cymdeithasau adeiladu • Consortia Addysg 	<ul style="list-style-type: none"> • Yn dibynnu ar fylchau a nodir drwy ymarfer mapio. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dyrannu dros £422,000 i Undebau Credyd yn 2017/18 i gefnogi gwaith mewn perthynas â chynhwysiant ariannol

20. Bydd Llywodraeth Cymru a phartneriaid yn gweithio i annog sefydliadau'r sector cyhoeddus i noddi prosiectau cyfrifoldeb cymdeithasol corfforaethol (arferion busnes cyfrifol) sy'n ymwneud ag addysg / gallu ariannol.					
Camau gweithredu		Amserlen	Cyfranwyr Allweddol	Meini prawf llwyddiant a mesurau gwerthuso	Y diweddaraf ar gynnydd
20.1	Ceisio dylanwadu ar y sector bancio/ariannol i gynnal gweithgareddau sy'n gysylltiedig ag addysg / gallu ariannol.	Yn parhau	<ul style="list-style-type: none"> • Llywodraeth Cymru • Sector Bancio • Bwrdd Gallu Ariannol y DU • Grwpiau busnes (CBI, FSB, Busnes yn y Gymuned ac ati). 	<ul style="list-style-type: none"> • Nodi a rhannu arferion gorau gyda grwpiau targed eraill. 	Enghreifftiau o weithgareddau: www.financial.wings.uk www.barclays.com www.moneyskills.uk.barclays
20.2	Undebau Credyd i gydweithio i ddenu buddsoddiad cymdeithasol (WCUS, cam 19)	Yn parhau	<ul style="list-style-type: none"> • Undebau Credyd 	<ul style="list-style-type: none"> • Monitro gan WCUS 	
20.3	Gweithio gyda chyflogwyr lleol a mynd i'r afael â rhwystrau ariannol / cyngor i gefnogi unigolion i aros mewn cyflogaeth. Mae hyn yn cynnwys gweithgareddau fel cyngor ar oriau gwaith, lwfansau absenoldeb blynyddol ac adnoddau gallu ariannol i gefnogi incwm misol.	Yn parhau	<ul style="list-style-type: none"> • Llywodraeth Leol • Darparwyr Cyngor Lleol • Undebau Credyd Lleol • Cyflogwyr Lleol • Undebau masnach perthnasol 	<ul style="list-style-type: none"> • Nifer y cyflogwyr y gweithiwyd gyda nhw • Nifer yr unigolion a gefnogwyd gyda gweithgareddau cynhwysiant ariannol 	

21. Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda sefydliadau partner a'u cynorthwyo i hyrwyddo ac annog mentrau gallu ariannol wedi'u hanelu at rieni, teuluoedd, plant a phobl ifanc, gan gynnwys trwy ymyriadau anffurfiol ac ymyriadau rhwng cymheiriaid.					
Camau gweithredu		Amserlen	Cyfranwyr Allweddol (y corff arweiniol mewn print trwm)	Meini prawf llwyddiant a mesurau gwerthuso	Y diweddraf ar gynnydd
21.1	Adolygu canlyniadau'r prosiect peilot ar rianta – Siarad, Dysgu, Gwneud: Rhieni, Plant ac Arian.	2018	<ul style="list-style-type: none"> Llywodraeth Cymru MAS 	<ul style="list-style-type: none"> Canlyniadau gwerthuso Siarad, Dysgu, Gwneud. 	Peilot ar waith, i'w gwblhau yng Ngwanwyn 2017, gan werthuso'r canlyniadau'n barhaus tan yr adroddiad gwerthuso terfynol yn ystod haf 2018.
21.2	Nodi cyfleoedd i gynnwys addysg/gallu ariannol yn rhaglenni allweddol Llywodraeth Cymru sydd wedi'u targedu at rieni, teuluoedd, plant a phobl ifanc.	Yn parhau	<ul style="list-style-type: none"> Llywodraeth Cymru Partneriaid eraill 	<ul style="list-style-type: none"> Rhaglenni perthnasol, gan gynnwys mentrau gallu ariannol 	

21.3	Nodi cyfleoedd ar gyfer partneriaethau newydd gyda sefydliadau sydd eisoes yn cyrraedd rhieni, plant a phobl ifanc i rannu arferion gorau a dysgu. Gweithio i ddatblygu mentrau newydd a'u hannog a gweithio gyda nhw.	Yn parhau	<ul style="list-style-type: none"> • Llywodraeth Cymru • Y sector gwasanaethau ariannol • Gwasanaeth Cyngor Ariannol • Cyflogwyr • Partneriaid eraill 	<ul style="list-style-type: none"> • Mae cyfleoedd perthnasol i gynnwys mentrau gallu ariannol yn cael eu datblygu 	
21.4	Adolygu'r gwaith o fapio rhaglenni/ mentrau presennol gan MAS ac ystyried opsiynau ar gyfer ail-gynnal neu ymestyn darpariaeth effeithiol.	Yn parhau	<ul style="list-style-type: none"> • Llywodraeth Cymru • MAS • Partneriaid eraill 	<ul style="list-style-type: none"> • Mapio mentrau cyfredol • Gwerthuso prosiectau a gyllidir gan gronfa Yr Hyn sy'n Gweithio MAS • Argymhellion ar gyfer gweithredu pellach. 	
21.5	Ymgysylltu â gweithgareddau Gallu Ariannol MAS a hyrwyddo'r wythnos Gallu Ariannol yn frwd i godi ymwybyddiaeth o fentrau gallu ariannol.	Blynyddol, ym mis Tachwedd Dyddiadau nesaf: 13-19 Tachwedd 2017	<ul style="list-style-type: none"> • Llywodraeth Cymru • MAS • Undebau Credyd • Partneriaid eraill 	<ul style="list-style-type: none"> • Adborth/ gwerthuso Wythnos Gallu Ariannol 	<ul style="list-style-type: none"> • Cynhaliwyd wythnos Gallu Ariannol 14-29 Tachwedd 2016.

22. Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda phartneriaid i hyrwyddo'r defnydd o enghreifftiau o arbed arian, neu beidio â gwario mwy nag sydd raid, fel ffordd o gynnwys pobl mewn mentrau cynhwysiant digidol.					
Camau gweithredu		Amserlen	Cyfranwyr Allweddol (Y corff arweiniol mewn print trwm)	Meini prawf llwyddiant a mesurau gwerthuso	Y diweddaraf ar gynnydd
22.1	Manteisio i'r eithaf ar gyfleoedd ymgysylltu i ledaenu arferion da, gan dynnu sylw at astudiaethau achos syml lle mae pobl wedi arbed arian ar filiau eu haelwydydd.	Yn parhau	<ul style="list-style-type: none"> • Cymunedau Digidol Cymru • Mentrau Cynhwysiant Digidol eraill, e.e. Carnegie, Citizens Online, Good Things Foundation, Dot Everyone, RNIB 	<ul style="list-style-type: none"> • Nifer yr erthyglau, digwyddiadau ac ati • Astudiaethau achos • Dadansoddiadau'r we 	Erthyglau niferus ar y manteision ariannol o fod ar-lein. Mynegai Defnyddwyr Lloyds yn amcangyfrif arbedion blynyddol o £744 ar gyfer defnyddwyr ar-lein, yn gostwng i £516 ar gyfer defnyddwyr incwm isel.
22.2	Archwilio cyfleoedd i Moneymadeclear gynnig cyngor/dulliau arbed arian syml ar-lein i helpu pobl i arbed ar fwyd, costau cyfleustodau, cyllid personol a gair i gall ar gynilo a nodi bylchau mewn darpariaeth er mwyn manteisio i'r eithaf ar y cyfleusterau hyn.	Yn parhau	<ul style="list-style-type: none"> • Canolfan Cydweithredol Cymru • MAS 	<ul style="list-style-type: none"> • Defnyddio cyngor ar arbed arian ar MMC. • Defnyddio Dadansoddiadau'r We. 	